

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 3. Vbi secunda ratio pro nostra conclusione ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

intrinsecum positivum relationis : ergo mutatur intrinsece à parte rei per additionem realem relationis supra rem, quæ transit, & per ipsam entitatem relationis distinctam ex natura rei ab ipsa entitate transiente à non relatione ad relationem: quia idem non mutatur à parte rei per seipsum sine distinctione à prædicato per quod mutatur aut per illud, quod secum identificatur à parte rei, neque idem potest sibi ipsi de novo à parte rei advenire, aut sibi ipsi realiter addi, sed necesse est omnino, ut id, per quod mutatur intrinsece aliquod subiectum, & quod de novo advenit aut additur à parte rei, distinguatur ex natura rei ab ipso subiecto, cui advenit : ergo relatio, per quam mutatur immediatum fundamentum, & quæ additur intrinsece, & de novo advenit tali fundamento, distinguitur ex natura rei ab ipso fundamento.

58 Multa poterunt dici ab adversariis, quibus labefactare conentur vim harum rationum, sed quia longissime ponuntur, & diluuntur, oppugnanturque *Sectione sequenti*, illis supersedeo, quæ videri possunt sine ullo Lectoris fastidio.

SECTIO III.

Vbi secunda ratio pro nostra conclusione ponitur.

59 Illa distinguuntur à parte rei, quæ à parte rei separantur; sed relatio, & fundamentum separantur à parte rei : ergo distinguuntur à parte rei : probatur minor. Illa separantur à parte rei quæ ita se habent, ut existente vno non existat aliud; sed existente fundamento à parte rei non existit à parte rei relatio : ergo separantur à parte rei fundamentum, & relatio; probatur minor. Antequam Petrus generet filium, existit tota entitas Petri, & non existit relatio : ergo, &c. Probatur antecedens, & quantum ad primam partem est certissimum, quantum ad secundam vero est manifestum, quia relatio ut relatio, ex eo quod tota eius essentia consistat in puro respectu, non potest existere sine termino, quod adeo verum est, ut in sententia communi, quam defendit P. Franciscus Suarez in *met. disp. 47. sect. 2. n. 13*, adhuc per potentiam Dei absolutam non possit existere sine termino; sed antequam Petrus generet filium, non existit terminus relationis paternitatis : ergo non existit in Petro relatio paternitatis. Item postquam generat Petrus filium in Petro datur relatio paternitatis ad illum, & mortuo tali filio desinit relatio paternitatis in Petro, & minime desinit entitas Petri; sed adhuc mortuo filio, quem genuit, perseverat entitas Petri : ergo ita se habent Petrus, & relatio, ut manente entitate Petri à parte rei, quæ est fundamentum talis relationis, pereat relatio, & non existat : ergo separantur realiter fundamentum, & relatio : ergo distinguuntur à parte rei.

60 Maior prima, & præcipua est evidentissima, & certissima, quia est axioma receptum in metaphysica, & lumini naturali innitens, de quo nullo modo potest dubitari, nam si idem posset separari à se ipso, ea separatione, de qua loquimur, posset simul idem esse, & non esse; nam id quod separatur ab alio existente, non est, quia destruitur, dum separatur, & illud à quo separatur,

est : ergo simul idem est, & non est; sed impossibile est, quod idem simul sit, & non sit, ut ex terminis patet : ergo idem non potest separari à se ipso realiter : ergo ea quæ separantur realiter, distinguuntur realiter.

Dices, destructo termino, vel antequam sit terminus, non esse relationem formaliter, vel quoad formalitatem relationis, esse tamen relationem entitative.

Sed contra, quia per te formalitas relationis deficit à parte rei existente fundamento; sed formalitas relationis non est nihil : ergo aliquid, non rationis, sed reale, non extrinsecum, ut tu asseris, quia per te relatio formaliter non est denominatione extrinseca, sed intrinseca : ergo intrinsecum aliquod reale perit in fundamento pereunte termino : ergo illud est distinctum à fundamento à parte rei; sed illud, quod perit reale intrinsecum, non est absolutum, sed relatio formaliter, si quidem id quod perit, necessario est ad aliud, id est ad terminum : ergo existente absoluto fundamento perit relatio formaliter : ergo relatio formaliter distinguitur ab ipso fundamento.

Deinde, quia non potest perire formalitas realis essentialis alicuius, quin tota illius entitas pereat : v.g. non potest perire rationale hominis, quod est ipsius formale, seu formalitas, nec potest perire compositio, quæ est formalitas compositi, quin pereat totus homo, & totum compositum : ergo si formalitas relationis perit, tota entitas relationis perit : ergo tota entitas relationis non existit existente fundamento : ergo separantur fundamentum, & relatio, ac proinde distinguuntur ex natura rei.

Declaratur, quia id est formale alicuius, vel formalitas illius, quod fuerit essentialis prædicatum respectu illius; sed per vos perit formalitas, seu formale relationis, aut relatio formaliter, destructo termino : ergo perit prædicatum essentialis relationis destructo termino; sed prædicatum essentialis alicuius est idem cum illa re, cuius prædicatum essentialis est, ut videre est in animalibus, quod est prædicatum essentialis hominis, ac proinde est idem cum toto homine : ergo talis formalitas relationis, quæ perit, est idem quod tota relatio : ergo pereunte termino perit tota relatio, siquidem perit id, quod est idem cum ipsa, alias periret, & non periret relatio. Maior illa prima est evidens, quia id est formale respectu alicuius quod convenit illi ex vi definitionis formalis illius, ac formaliter constituit ipsum; ideo enim relatio transcendentalis potentia ad obiectum est formalitas potentia, quia convenit potentia ex vi definitionis formalis eiusdem, & formaliter constituit talem potentiam; sed id, quod convenit alicui ex vi definitionis formalis, convenit illi ex vi definitionis essentialis, & id quod convenit alicui ex vi definitionis essentialis, constituit illud &c. est prædicatum essentialis illius : ergo id est formale, seu formalitas alicuius, quod fuerit prædicatum essentialis illius.

Præterea, ideo pereunte termino, perit illud formale relationis, quia est ad aliud formaliter, & essentialiter, ac proinde specificatur, & dependet essentialiter ab illo alio, quod est terminus, ratione cuius non potest existere sine termino, à quo ne cuius non potest existere sine termino, ut videre est specificatur & dependet essentialiter, ut videre est in vnione, & actione quæ pereunt necessario per reuntibus terminis vnitis, & productis, quia vnio, & actio dependent essentialiter ab illis terminis

Quaest. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 679

sed ipsa relatio quoad essentiam, & existentiam actualement ex eo quod sit purus respectus formalis specificatur, & dependet essentialiter à termino, qui perit: ergo non solum perit formalitas relationis: sed tota essentia, & existentia relationis actualis: ac proinde tota entitas relationis, quæ est idem, quod existentia & essentia actualis illius, quia ubi est eadem ratio formalis est idem effectus, vel quasi effectus formalis.

66 Vergetur amplius, quia vel illa formalitas, quæ perit pereunte termino est aliquid reale extrinsecum, vel intrinsecum in fundamento; si primum erit terminus, & sic erit idem dicere pereunte termino perire relationem quoad formalitatem, ac dicere, quod destructo termino datur relatio sine termino quod implicat, ut patet ex dictis. Si autem est aliquid intrinsecum reale, ergo destructo termino destruitur aliquid intrinsecum reale in fundamento. De illo intrinsecum quæro, an sit tota essentia relationis, vel pars illius, vel nullo modo pertineat ad illam; si hoc ultimum: ergo impertinens est ad relationem: ergo manet tota relatio sine termino; si autem est pars, vel tota essentia illius: ergo iam destruitur pars, vel tota essentia relationis destructo termino, quia destructa parte essentiali alicuius compositi, destruitur totum compositum, & tota entitas illius: ergo si illa formalitas est pars relationis, & destruitur destructo termino, destruitur etiam tota relatio quoad entitatem, quod intendimus.

67 Deinde, quia dum dicunt perire formaliter relationem, vel dicunt perire formalitatem realem à parte rei, & in hoc sensu urgent argumenta iam dicta, vel solum intendunt dicere, relationem non perire in re ante intellectum: sed solum per rationem eo modo, quo ea, quæ solum distinguuntur per rationem, & non à parte rei, dicantur distingui formaliter, & in hoc sensu est falsa solutio adversariorum, ut patet ex dictis; quia pereunte termino realiter, perit habitudo, & ordinatio generantis ad genitum, cum pereunte genito iam non ordinetur actu, & formaliter, quia talis ordinatio dependet essentialiter non solum per intellectum: sed vere à parte rei à termino actu existente: ergo non solum per intellectum perit relatio, quæ essentialiter est ordinatio: sed etiam à parte rei vere, & realiter, quia pereunte extremo à quo dependet aliquid realiter, necesse est, ut pereat id, quod dependet realiter ab illo: sed relatio non solum per intellectum, sed etiam vere, & realiter specificatur, dependet, & connectitur cum termino: ergo non solum perit per intellectum: sed etiam vere à parte rei.

68 Confirmatur, & est argumentum ad hominem contra P. Suarez. Nam in sententia illius, licet omnipotentia non debeat, nec specificetur essentialiter à creaturis possibilibus: sed solum ex eo, quod connectitur cum illis destrueretur sine dubio omnipotentia ipsa Dei à parte rei non solum quoad formalitatem, sed etiam quoad entitatem destructis creaturis possibilibus; sed ipse Pater Suarez ait, relationem prædicamentalem non solum connecti cum termino actu existente, sed etiam dependere, & specificari essentialiter ab illo: ergo à fortiori destructo termino destruetur relatio, non solum quoad formalitatem: sed quoad totam entitatem: sicut de-

structis creaturis possibilibus destruitur omnipotentia non solum quoad formalitatem: sed etiam quoad totam entitatem, & quoad totum id, quod est idem cum ipsa, ac proinde asserit hic author; destructis possibilibus non solum destrui omnipotentiam, sed etiam destrui ipsum Deum, qui identificatur cum illa: ergo si relatio identificatur cum fundamento, & relatio connectitur cum termino, pereunte termino periret non solum relatio quoad formalitatem: sed etiam quoad entitatem, & quoad omne id, quod identificatur cum illa, hoc est fundamentum; sed pereunte termino non perit fundamentum, & perit relatio, ut dictum est: ergo fundamentum non est idem cum relatione à parte rei: sed potius distinguitur à parte rei ab ipsa.

Respondet P. Smiglesius, quod licet pereat, 69 v. g. relatio similitudinis in vno albo destructo alio sub ratione similitudinis, & sub ratione essentiae respectivæ, tamen totum hoc fit sine vlla destructione relationis, sicut si de novo ponatur aliud album incipit esse similitudo sub ratione similitudinis sine vlla novæ rei additione, ex eo solum quod nunc fundamentum sumitur respectu termini, antea vero sumi non poterat, quia non existeret terminus.

Sed hæc solutio non est minus frivola, quam 70 supradicta; quia si relatio non erat realiter sub ratione essentiae respectivæ, quando non erat terminus: ergo non erat relatio, ut relatio est realiter, quia relatio, ut relatio realiter est essentia respectiva: sed non erat realiter essentia respectiva: ergo non erat realiter relatio, ut relatio, quod intendimus.

Illud autem, quod dicit Smiglesius, videlicet 71 non fuisse relationem, quia non sumebatur fundamentum respectu termini, vel hoc intelligitur, quod non sumebatur ab homine, hoc est quod homo non poterat cognoscere relationem sine termino, & hoc est impertinens, quia hic non loquimur de cognitione hominum: sed de ipsa realitate relationis, vel per illa verba, non sumebatur, intelligitur, quod ipsum fundamentum à parte rei non respiciebat terminum: nec ordinabatur realiter ad illum. Ex quo sequi- 72 tur, quod non existente termino non datur in fundamento actuale, & verum respicere, seu ordinari, aut referri ad terminum; sed respicere, ordinari, & referri actualiter ad terminum est tota essentia, & entitas relationis realiter, & independentem ab omni cognitione; ergo destructo, vel non existente termino, destruitur, vel non existit tota entitas, & essentia relationis in entitate fundamenti, quæ adhuc destructo termino remanet, & existit: ergo separatur realiter tota entitas relationis à tota entitate fundamenti: ergo distinguitur ab illa à parte rei.

Confirmatur, vel essentia relationis quantum 73 ad suam entitatem intrinsecam consistit in illo, sumi, respectu termini, hoc est in puro respectu, vel non? si primum: ergo non existente termino datur purus respectus, & sumi ad terminum, vel respectu termini: patet consequentia, non existente termino datur tota essentia relationis quantum ad intrinsecum, & adequatum esse illius; sed tota essentia relationis quantum ad intrinsecum, & adequatum esse illius est purus respectus, & referri actualiter ad terminum, ac sumi respectu illius: ergo ablato termino datur purus respectus, & actualiter referri ad illum, ac sumi

sumi respectu termini, quod est omnino implicatorium, siquidem ipsi asserunt, relationem adhuc divinitus, & purum respectum non posse existere non existente termino.

- 74 Si vero essentia relationis non consistit in puro respectu, & in actualiter referri ad terminum, seu in sumi respectu illius quantum ad intrinsecum, & adæquatam esse illius essentiale: ergo relatio essentialiter non est relatio, & adæquata essentia illius non est purus respectus, sed quid absolute, quia in hoc distinguitur relatio ab absolute, quod absolute non dicit purum respectum, relatio vero illum dicit, & actualiter referri: ergo quando existit relatio quantum ad intrinsecam rationem relationis propter distinctam ab ente absolute existit ut purus respectus, & ut actualiter referri: patet consequentia. Nulla res potest existere sine sua essentia; sed tota essentia adæquata relationis quantum ad entitatem intrinsecam essentiali illius, & in quantum distinguitur essentialiter ab ente absolute, est purus respectus, & actualiter referri: ergo quotiescunque existit relatio quantum ad suam entitatem intrinsecam, & adæquatam, & ut distinctam essentialiter ab ente absolute, existit purus respectus, & actualiter referri ad aliud; sed non existente termino existit tota essentia relationis quantum ad intrinsecam rationem essentiali adæquatam illius, & in quantum distinguitur essentialiter ab ente absolute: ergo existit purus respectus, & actualiter referri ad aliud sine termino, quod est absurdum, quod intendimus probare, & negant adversarii, sicut v.g. hæc esset optima argumentatio, quod in Petro esset animal rationale, antequam existeret eius filius tota essentia Petri quantum ad intrinsecam, & essentiali rationem illius adæquatam, & in quantum distinguitur à bruto essentialiter existit, non existente filio; sed tota essentia Petri quantum ad intrinsecam rationem essentiali adæquatam illius est animal rationale: ergo non existente filio existit animal rationale, &c. eadem enim est forma argumentationis mutata solum materia.

SVBSECTIO I.

In qua alie solutiones refutantur.

- 75 Respondent adversarii existere relationem in fundamento (non existente termino) quoad entitatem, non tamen præbere suum effectum formalem fundamento, quia ut illum præbeat, dependet à termino tanquam à conditione necessaria, quæ est quasi dispositio necessaria in subiecto, quod est commune omni formæ, quæ licet sit in aliquo subiecto, non præbet illi suum effectum formalem, nisi sit dispositum, & capax illius.
- 76 Sed contra primo manifeste: per te in B. Virgine v.g. & in Christo Domino non existente filio genito datur relatio quoad essentiam, & existentiam: sed non dat effectum formalem propter defectum termini, ac proinde Christus in quantum homo non dicitur pater naturalis respectu alicuius hominis, nec Beata Virgo dicitur mater naturalis trium, aut quatuor filiorum.
- Ergo vere existit relatio sine termino actuali, etiam si non tribuat suum effectum formalem; sed relatio nullo modo potest existere sine termi-

no; quia non solum dependet essentialiter à termino, ut tribuat suum effectum formalem, sed etiam dependet essentialiter ab illo ut existat ipsa relatio. Unde si non tribuit suum effectum formalem, non existente termino ideo exit, quia non existit relatio. Quia ubi datur eadem ratio formalis, datur idem effectus, vel quasi effectus formalis, sed quia dependet relatio à termino quoad præbendum effectum formalem, non existente termino non potest præbere illum: ergo si dependet non solum quoad hoc, sed etiam quoad propriam existentiam nullo modo poterit existere sine termino. Unde si existit, tribuat suum effectum formalem, & existentia termini non erit conditio ad præbendum talem effectum formalem.

Quod sic demonstratur, quia nihil aliud est effectus formalis, nisi concretum ex forma, & subiecto resultans necessario; sed posita entitate relationis in subiecto, necessario datur concretum ex tali forma relativa, & subiecto: ergo data entitate, & formalitate relationis in fundamento, seu subiecto, necessario datur effectus formalis relationis. Hæc consequentia patet, quia ubi est subiectum, formalitas, & existentie formæ, seu unio formæ ad subiectum effectus formalis, seu concretum; sed ubi concurrunt, & existunt omnia prædicata essentialia alicuius, non potest illo modo etiam divinitus non esse illud cuius sunt prædicata essentialia, v.g. si existat animal, quod est quasi subiectum, & rationale cum sua formalitate unita per identitatem animalem, quæ sunt omnia prædicata essentialia hominis nullo pacto potest adhuc divinitus impediri, quin detur homo, qui est concretum.

Item si anima rationalis, & propria unio illius sit in materia prima, & ipsa materia vere uniat formæ per talem unionem adhuc per potentiam Dei absolutam non potest non esse homo. Clarius: posita paternitatis formalitate in Divinitate unita per identitatem tali paternitati, nullo modo potest non esse pater æternus, qui est concretum ex Divinitate, & paternitate; sed per vos existit entitas fundamenti, non existente termino, & in eo formalitas tota seu tota entitas relationis identificata cum fundamento: ergo non existente termino existit necessario concretum ex tali relatione, & fundamento constitutum; atqui concretum relativum patris, aut filij est effectus formalis relationis paternitatis, aut filiationis: ergo existente tota entitate relationis paternitatis v.g. identificata cum fundamento, necessario dabitur effectus formalis paternitatis, pater nimirum; sed destructo termino, filio nimirum, vel nondum genito illo non est vere pater: ergo evidenter sequitur, destructo termino, non existere formalitatem, & entitatem relationis.

Declaratur, quia concretum, seu effectus formalis nihil aliud est, quam materia, forma, & unio simul sumptæ, ut v.g. homo nihil aliud est, nisi materia prima, forma rationalis, & unio huius ad illam: sed existente formalitate relationis in subiecto, existunt simul relatio, fundamentum, & identitas relationis cum fundamento: ergo existit necessario concretum constitutum ex illis, quia existente eodem non potest non existere idem, alias idem à seipso separaretur realiter, ac proinde distingueretur à seipso, & sic esset, & non esset idem; sed relatio, fundamentum, & unio identifica-

Quaest. II. Vtrum relatio distinguatur, & c. 68 1

ris simul sumpta, & vnita sunt idem, quod concretum, & existunt illa simul: ergo existit concretum; atqui per vos destructo termino non existit concretum: ergo non existunt simul fundamentum, relatio, & identitas relationis ad fundamentum; atqui fundamentum existit, quia mortuo filio, existit substantia Patris: ergo quod vere deficit est relatio identificata cum fundamento per vos, hoc est relatio, quam dicitis, falso identificari cum fundamento.

Dices, existentiam termini esse conditionem necessariam ad effectum formalem, quia deficient deficit effectus.

Sed contra, quia illa conditio non tollit per vos, quin existant simul fundamentum, relatio, & identitas relationis cum fundamento: ergo non tollit defectus conditionis, quin effectus formalis talis relationis, & concretum ex illa constitutum detur, quia quod non tollit id, quod est idem cum aliquo non potest tollere ipsum; scilicet, quia defectus filij non potest tollere animal, & rationale animam rationalem, vnionem, & materiam primam, non potest tollere hominem in Petro, v. g. quia idem sunt animal, & rationale, anima rationalis vnio, materia prima, & homo in Petro: è contra vero si defectus filij tolleret in Petro aut vnionem, aut formam rationalem tolleret hominem: sed fundamentum, relatio, & vnio identitatis sunt idem, quod effectus formalis, aut concretum relativum, Pater nimirum: ergo ablato, seu defectu termini, qui non potuit tollere fundamentum, relationem, & identitatem, quae sunt omnia constitutiva essentialia ad aequata concreti relativi, seu effectus formalis relationis, imo quae sunt idem, quod tale concretum, existentibus illis simul sumptis, & vnitis, non poterit tollere ipsum concretum identificatum cum illis.

Dices, non omnis forma dat effectum formalem ex eo præcise, quod existat in subiecto, v. g. anima rationalis existit in ossibus, & non facit ossa rationalia.

Sed contra primo; ergo etiam si non præbeat effectum formalem suum specificum, v. g. forma paternitatis, licet non constituat patrem formaliter, nihilominus dabit effectum quasi genericum, scilicet esse relatum; sicut si gratia sit in lapide per potentiam absolutam, licet lapis non denominetur gratus, nihilominus denominatur qualificatus, vel minimum habens gratiam, vt concedunt omnes Theologi: ergo similiter licet Petrus non denominetur Pater, non existente termino denominabitur relatus, vel ad minus denominabitur habens paternitatem, & relationem, & ratio est, quia licet à forma possit separari effectus formalis, non tamen sua essentia, exempli ergo, à gratia potest separari effectus formalis scilicet faciens gratum subiectum, non tamen potest separari ab illa, quod sit qualitas supernaturalis, & participatio divinæ naturæ: ergo licet à relatione vt relatio est, separetur effectus formalis illius, scilicet faciens relatum, & patrem, non tamen poterit separari essentia relationis; atqui essentia relationis, vt relatio est, est esse ad aliud, & ratio puri respectus: ergo esse ad aliud, & ratio puri respectus non separatur à relatione: ergo non existente termino datur purus respectus, & ratio ad; sed hoc implicat secundum adversarios, quia implicat quod detur relatio, & essentia illius sine termino: ergo de-

R. P. Ioseph. de Peñañiel Theol. Schol. Tom. I.

structo termino non datur essentia relationis, quia non datur effectus formalis genericus, habens nimirum relationem; sed datur essentia fundamenti: ergo relatio non est idem, quod fundamentum a parte rei.

Declaratur, & confirmatur ipso exemplo, quod per se adducunt adversarij, nam licet animus rationalis existens in ossibus non conferat illis effectum formalem specificum rationalis propter indispositionem subiecti, nihilominus illis confert effectum genericum formalem viventis, quia sunt vere vivencia ossa, & habentia vere, & realiter totam animam rationalem, & sic est verum dicere non solum in carne: sed etiam in ossibus est vere, & realiter anima rationalis: ergo similiter licet relatio paternitatis non conferat Petro effectum formalem Patris ex defectu dispositionis, vel conditionis necessariae, nihilominus existit essentia relationis sine termino, quod est maximum absurdum.

Dices, nullum esse inconueniens, quod relatio maneat sine termino; sed hoc in sententia P. Suarez non potest dici, imo nec in communi sententia Dialecticorum; omnes enim in hanc veritatem quasi collatis signis conveniunt; vt nulla relatio prædicamentalis actu existat sine actuali termino adhuc diuinus; nam vnum ex discriminibus essentialibus, quae reperiuntur inter omnes relationes prædicamentales, & transcendentales est quod omnis relatio prædicamentalis ita petat necessario terminum actu existentem, vt nullo modo possit aliqua relatio prædicamentalis aut esse, aut conservari sine termino actu existente: relationes autem transcendentales multæ dantur actu, licet actu non existat terminus, vt relatio scientiæ, & potentiae ad obiectum, & relatio accidentis ad substantiam actu datur in accidenti separato per consecrationem in Eucharistia, licet substantia, quæ est terminus talis relationis actu non existat: itaque de essentia omnis relationis prædicamentalis est terminus actu existens; ex quo sic ipse P. Suarez argumentum conficit ad probandum, non posse villo modo relationem prædicamentalem actu existere sine actuali termino.

Quia nihil potest esse sine illo quod est sibi 73 essentiali, aut de essentia illius, siue intrinsece, siue extrinsece; sed de essentia relationis prædicamentalis actualis est terminus actu existens, seu actualis: ergo non potest dari actualis relatio prædicamentalis sine actuali termino. Maior est evidens, quia homo non potest dari sine rationali, & animali, quæ sunt de essentia hominis intrinsece, & actio non potest dari sine agente. Vnde corrupto agente corrumpitur actio, neque vnio potest esse sine partibus actualibus: quia agens, & partes actuales extrinsece sunt essentialia actioni, & vnioni, aut de essentia extrinsece illorum. Illa minor sic probatur. Illud quod est specificativum essentialiter alicuius extrinsece, est de essentia extrinsece illius respectu cuius specificativum est; sed terminus actualis est specificativus relationis prædicamentalis: ergo terminus actualis extrinsece est de essentia talis relationis.

Item, quia illud sine quo non potest salvari 74 definitio alicuius, ita est necessarium ad essentiam illius, vt non possit salvari talis essentia sine eo: sed sine termino actuali non potest fieri definitio relationis prædicamentalis actu existentis, ac-

R r r r proinde

proinde non potest salvari illa: ergo terminus actualis ita est necessarius ad essentiam relationis prædicamentalis, ut nullo modo possit esse actu sine tali termino. Minor est clara; quia essentia illius consistit in puro respectu ad terminum. Vnde definitio illius sic se habet, necessario est purus respectus ad terminum: ergo necessario terminus ingreditur definitionem essentialem illius, ac proinde non poterit absolvi ab illo definitio essentialis relationis prædicamentalis. Imo si potest fieri ab adversariis aliqua definitio relationis prædicamentalis, in qua non reperiatur necessarius terminus actualis faciant illam, & assignent nobis, quam certe nullo modo assignare possunt: ergo summum absurdum est dicere, posse existere actu relationem prædicamentalem sine actuali termino, quod quia evidentissimum est, non debet longius probari.

75 Secundo contra illam solutionem antea datam efficacius argumentor, & probo cum multis Doctoribus, aut formam non debere dari in subiecto, si est incapax effectus formalis illius, aut si datur, esse etiam subiectum capax effectus formalis talis formæ, ac proinde actu dari talem effectum formalem: nam ubi est totum compositum ex materia, & forma debet dari effectus formalis talis formæ; sed quando datur unio inter subiectum, & formam, & forma unita subiecto, datur compositum ex subiecto, & ex forma: ergo datur effectus formalis illius. Maior est evidens, quia idem est compositum ex materia, & forma, ac effectus formalis; siquidem compositum constituitur à forma primario: ergo quando datur compositum, datur effectus formalis formæ. Minor illa sic demonstratur primo, quia quando datur modus ultimus, & proprius alicuius debet dari res, cuius est modus: sed quando datur unio formæ respectu materiæ datur compositio, quæ est modus proprius, & ultimus compositi: ergo datur compositum, seu effectus formalis. Maior ista est evidens, quia modus non potest villo modo esse separatus à re cuius est modus adhuc divinitus, in quo distinguitur modus essentialiter à re, ut latissime in metaphysica & alijs locis demonstratur; sed si daretur modus, non existente re cuius est, aut sine re, cuius est modus, separaretur modus à re: ergo nullo modo potest modus alicuius rei esse sine re cuius est modus. Minor illa est clara, quia sicut unio est modus partium unitarum, ita etiam ipsa unio quatenus est compositio est modus intrinsecus compositi.

76 Secundo, quia impossibile est quod detur proprium, & ultimum constitutivum alicuius formæ supra materiale, & non detur constitutum; sed posita unione inter materiam, & formam datur ultimum, & formale constitutivum proprium compositi supra materiale illius: ergo datur compositum. Minor est certa, quia proprium, & ultimum formale constitutivum compositi est compositio, & materia, & forma sunt quasi materiale respectu illius: sed posita unione formæ ad materiam ponitur compositio (quia idem est compositio, ac unio) supra materiam, & formam: ergo ponitur ultimum formale, ac proprium constitutivum compositi supra materiale illius.

77 Vergetur. Impossibile est, quod detur inter materiam primam, & animam rationalem unio substantialis, quin detur compositio inter illas; & impossibile est, quod existente tali compositione supra ipsas non detur compositum hominis, quia

talis compositio est ultimum, formale, ac proprium constitutivum hominis compositi: ergo impossibile est quod detur ultimum constitutivum formale concreti relativi, quæ est unio inter relationem, & fundamentum, sive per identitatem, sive per inhaerentiam, & quod non detur concretum relativum.

Vnde aut dicendum est, nullo modo posse adhuc divinitus existere gratiam habitualementalem in lapide, aut si datur capacitas in illo, ut recipiat gratiam per modum formæ, dicendum est dari capacitatem in lapide, ut aliquo modo denominetur sanctus; quare ossa, in quibus est anima rationalis ultimum effectum formalem animæ recipiunt, nam talia ossa rationalia sunt ab anima rationali; quia sicut ipsa ossa sunt humana, quia sunt hominis, ita similiter ipsa sunt ossa rationalia, quia sunt animalis rationalis. Item sicut caro Christi dicitur caro Christiana, & ossa equi equina, ita etiam ossa hominis dicuntur humana, & rationalia: ergo suo modo accipiunt ossa ultimum effectum formalem animæ rationalis: ergo similiter si paternitas, quatenus relatio est, unitur fundamento, & existit in illo non existente termino, si ne dubio constituit tale fundamentum in esse patris: etsi non constituit, ideo est quia talis relatio non est in fundamento deficiente termino, ex quo sequetur relationem separari à fundamento ex destructione termini, ac proinde distingui ab illo realiter.

Dices, ante existentiam termini, vel post destructionem illius manere totam essentiam relationis in recto significatam, non vero quoad connotatum in obliquo, ut in scientia visionis manet tota essentia scientiæ visionis quantum ad suum esse intrinsecum, & rectum, non tamen quoad connotatum in obliquo; quare etiam si maneat tota entitas scientiæ visionis, non tamen in ratione scientiæ visionis propter defectum connotati in obliquo.

Sed contra, vel illud connotatum est pars relationis, vel non: si est pars relationis: ergo iam relatio includit connotatum; sed connotatum est terminus: ergo relatio includit terminum ut partem constitutivam sui, quod est contra sententiam Patris Suarez, & est incidere in sententiam Durandi. Si illud connotatum non est pars relationis: ergo ante illud connotatum erat tota intrinseca relationis essentia, quia per defectum connotati nulla pars intrinseca illius destruitur: ergo actualiter referebatur ipsa relatio: patet consequentia, essentia relationis est referri actualiter; sed ante connotatum datur tota essentia relationis: ergo datur actualiter referri. Probatur maior, essentia relationis est purus respectus ad aliud; sed purus respectus est actualiter referri ad aliud, & respicere aliud, quia alias haberet aliam essentiam præter hoc, quod est respicere aliud: ergo &c. sed ablato termino datur tota essentia relationis, ut relatio est quantum ad esse essentialiter, & intrinsece: ergo datur referri actualiter, & per consequens purus respectus, ac proinde relatio, ut relatio est sine termino; sed hoc implicat, ut iam diximus: ergo in illo casu non datur relatio, & datur fundamentum: ergo distinguuntur.

Confirmatur. Mortuo filio videt Deus in Petro id, quod antea videbat; sed antea videbat paternitatem in Petro: ergo etiam videt illam paternitatem in Petro. Patet consequentia, scientia visionis mortui Filii. Patet consequentia, scientia visionis Dei non desinit terminari ad obiectum, & cognoscere

noscere illud, quandiu remanet entitas intrinseca, & essentialis obiecti; sed relatio paternitatis est obiectum scientiae visionis, & illa remanet secundum adversarios mortuo filio secundum suum esse essentiali intrinsecum adaequatum, & totale: ergo mortuo filio videt Deus relationem paternitatis existentem sine termino: ergo videt respicientiam actualem, & actualiter referri sine termino actuali, & actualiter existente: sed hoc est implicatorium: ergo non videt Deus relationem, quantum ad actualiter referri, & quantum ad rationem puri respectus, quae est essentia adaequata relationis: ergo non datur relatio. Pater consequentia, quando non videt Deus aliquid à parte rei, quia scientiam infinitam Dei nihil potest fugere ex ijs, quae sunt à parte rei: sed Deus non videt illam relationem destructo termino, vel non existente illo, quantum ad essentiali intrinsecum, & adaequatum esse relationis: ergo non datur illa relatio quantum ad essentiali intrinsecum, & adaequatum esse illius: ergo esse intrinsecum essentiali, & adaequatum relationis distinguitur à fundamento, siquidem existente illo non existit relatio à parte rei.

82. Exemplum autem scientiae visionis divinae non venit ad rem, & potius est contra ipsos adversarios, quia ideo scientia visionis sine mutatione Dei, & sine distinctione ab entitate ipsius præbet ipsi Deo varias illas denominationes, quia est infinita in ratione perfectionis, & consistit in summa actualitate cum infinita eminentia, & æquivalentia infinitarum rerum creaturarum; sed entitas creata est finita, & limitata, & omnino immersa potentialitate sine vlla eminentia purae actualitatis: ergo non poterit præbere eidem subiecto diversas illas denominationes intrinsecas patris non patris, relati non relati sine mutatione sui.

83. Neque exempla vlla divina, quae involvunt infinitatem summam, possunt favere adversariis, neque ex illis potest fieri argumentatio, quae probentur similia mysteria in creatis, alias posset aliquis sic argumentari, in Deo datur Trinitas personarum cum unitate essentiae, & distinctio realis inter relationes cum identitate earundem relationum: ergo etiam poterit simile mysterium reperiri in creaturis; irrationalis enim esset talis argumentatio: ergo similiter est inepta argumentatio à scientia divina, vel à modo se habendi illius circa Deum, & ab actibus liberis ad hoc ut adversarii probent eodem modo se posse habere aliquam formalitatem creatam respectu creaturae, quia illi actus sunt multo difficilius intellectu adhuc quam mysterium Trinitatis; vel minimum æque difficiles ac illud mysterium: ergo sicut hi acriter invehuntur in eos, qui dicunt posse in creaturis reperiri aliquid simile mysterio Trinitatis, imo sentent eos in fide errare, & ut minimum evertere omnem bonam philosophiam, ex eo quod ex infinita perfectione Dei ad creaturas tali perfectione carentes argumentari conentur, potiri sane iure possumus nos in adversarios invehi, qui in creatis aliquid omnino simile scientiae Dei infinitae, & actibus liberis volunt admittere, ut scilicet eadem omnino formalitas sine vlla sui variatione, & mutatione intrinseca per solam variationem extrinseci termini possit esse nunc intrinsece volens, aut non volens, intrinsece similis, aut non similis; quod in Deo non con-

R. P. I. deph. de Penafiel Theol. Schol. Tom. I.

cedimus, nisi coacti fide, quapropter ipse Pater Suarez id præcise concedit in prædicatis liberis Dei, ut sunt decreta, & scientia visionis, non vero in alijs perfectionibus necessarijs contra Patrem Vasquez id extendentem etiam ad omnipotentiam, & scientiam necessariam: quod si extensio facta à Vasquez est probabilis, ideo est, quia reperit in omnipotentia Dei eandem infinitatem, ac est ea quae reperitur in decretis, & scientia visionis.

Verum eam difficultatem transferre ad creaturas omnino est chimericum, & funditus evertens omnem bonam philosophiam: eodem enim modo ego possem dicere solam animam rationalem esse hominem intrinsece connotando materiam, & unionem ut pure terminos, ac proinde etiam si anima maneat perente unionem, non manere hominem quoad connotatum, seu denominationem, manere tamen quoad intrinsecum, & essentiali esse hominis, admissa autem doctrina horum recentiorum, nequit efficaciter impugnari. Item quantitatem esse intrinsece substantiam dum connotat carentiam subiecti, in quo sit; esse vero accidens, dum connotat subiectum in quo sit; & alia plura pugnantia aperte cum sana philosophia, quae tamen evidenter inferuntur ex impugnata sententia.

Adde, neque in ipsis actibus liberis Dei admitti posse huiusmodi connotata, quia antecedenter ad illa intelliguntur ipsi actus liberi, etiam in ratione denominationis sunt enim causae creaturarum; ideo enim existit creatura, quia Deus vult illam existere, non è contra, ideo vult Deus, quia illa existit: ergo ante connotata est iam voluntas libera Dei; quo autem pacto explicandi sunt huiusmodi actus liberi, late tracto materia de prædestinatione disp. 2. de causis, vel quasi causis prædestinationis, q. 6. sect. 1. & ult.

Confirmatur, quia vel ut aliqua entitas det diversas denominationes intrinsecas sine mutatione sui necessario requiritur summa actualitas, & infinita perfectio, vel non requiritur: si primum: ergo nulla entitas creata poterit illas præbere sine mutatione sui intrinseca; cum omnis entitas creata sit finita, & limitata. Si vero non requiritur, contra est primo: ergo non ideo Deus potest velle & non velle scire & non scire sine mutatione sui intrinseca; quia est infinitus, ut vos dicitis: secundo, ergo etiam poterit dici, quod homo per eundem actum intellectus sine vlla mutatione, & additione intrinseca intelligit Ioannem nunc, & postea non intelligit ipsum; pater consequentia. Eadem entitas finita potest præbere diversas denominationes intrinsecas relati, non relati, sine mutatione sui intrinseca: ergo idem actus intellectus potest dare denominationes intelligentis, & non intelligentis hoc & illud obiectum: probatur antecedens. Eadem albedo quae est entitas finita potest præbere posito alio albo denominationes similis, & destructo non similis: ergo eadem entitas finita, &c. Imo non solum idem actus intellectus creati: sed etiam ipsissimus intellectus poterit præbere illas diversas denominationes intrinsecas, videlicet non solum potentis intelligere: sed etiam actu intelligentis, & non intelligentis sine mutatione sui, & per consequens superfluum erit actus intellectus distinctus realiter ab ipso intellectu; sed hoc non potest fieri per solam mutationem extrinsecam: ergo nec potest

R r r r 2 f i e r t

fieri quod eadem entitas creata per solam mutationem extrinsecam termini denominet intrinsece relatum, non relatum, &c.

85 Dices, pereunte termino, non solum deficere connotatum: sed etiam connotationem ad terminum, quia relatio nihil aliud est, nisi entitas fundamenti connotando terminum.

86 Contra primo totum fundamentum, & entitas eius est nunc, adhuc destructo termino, quare ergo nunc non connotat, & antea connotabat intrinsece à parte rei: ergo aliquid ablatum est: ratione cuius formaliter connotabat, & in esse connotantis intrinsece constituebatur: de illo igitur, quo constituebatur intrinsece in esse connotantis interrogo, an sit tota relatio, vel pars relationis; vel talis connotatio non pertinet ad relationem; si tota relatio: ergo tota relatio deficit pereunte termino; siquidem deficit tota connotatio, quæ est tota relatio. Si pars relationis essentialiter: ergo saltem distinguatur relatio per illam partem ex natura rei à fundamento distinctione includentis ab incluso (quod minime concedunt adversarij) cum relatio includat essentialiter, ut partes fundamentum, & connotationem quam minime includit fundamentum ut sic.

87 Deinde; quia ideo deficit connotatio, quia est tota ad aliud, & dependet essentialiter à termino: sed etiam tota essentia relationis per Patrem Suarez dependet, specificatur, & connectitur cum termino, & est ad aliud, cum tota essentia relationis sit purus respectus ad terminum: ergo non solum connotatio, quæ est pars relationis; sed etiam tota relatio destruitur destructo termino, siquidem in tota relatione datur eadem ratio formalis, propter quam destructo termino destruitur connotatio, quia ubi est eadem ratio formalis, est idem effectus, vel quasi effectus formalis.

88 Præterea, quia ex hac solutione sequitur, relationem non esse adæquate relationem, neque adæquate purum respectum; sed potius esse mixtum quid ex absoluto, & relativo, quod sic demonstratur. Nam illud est absolutum, quod non dependet à termino, ac proinde destructo termino, non destruitur, & ideo dicitis, connotationem relationis destrui destructo termino, quia talis connotatio dependet à termino, & est purus respectus, & adæquate est ad aliud, ac proinde minime est absolutum quid; sed in relatione datur aliquid tanquam pars illius, quod cum connotatione componit adæquatam relationem, quod minime dependet à termino actu existente, ac proinde destructo termino, non destruitur; sed permanet eodem modo ac antequam destrueretur terminus: ergo datur aliquid in relatione, quod sit absolutum; ac proinde tota relatio prædicamentalis formalis componetur ex absoluto, & respectivo, & sic adæquate non erit purus respectus; sed mixtum ex absoluto, & respectivo quod est inaudium, & contra ipsos adversarios.

89 Si autem connotatio ad relationem non pertinet, ergo impertinens est recurrere ad connotationem, cum hic non loquamur, nisi de entitate relationis.

90 Secundo contra, quia si connotatio, quæ est pars totius relationis, destruitur, destructo termino, destruetur sine dubio, & tolletur tota re-

latio & non destruitur entitas fundamenti: ergo relatio distinguitur ab entitate fundamenti. Maior sic probatur. Quia impossibile est quod destruat aliquam partem intrinsece constitutiva essentialiter alicuius totius, & quod non destruat totum, v. g. impossibile est, quod destruat anima equi, & non destruat totus equus; ergo si connotatio destruitur, quæ est pars constitutiva relationis essentialiter, necessario destruetur tota relatio, quæ essentialiter constituitur ab illa.

Vergetur efficacius, quia connotatio non est pars relationis; sed potius est tota entitas, essentia, & existentia relationis: ergo si destructo termino destruitur connotatio, destruetur sine dubio tota essentia, entitas, & existentia relationis. Antecedens sic probatur. Quia cui soli convenit tota definitio alicuius soli, illi convenit tota essentia ipsius, v. g. quia compositio ex anima rationali, & corpore soli competit tota definitio hominis, illi convenit soli tota essentia illius; unde solum totum illud compositum vere, & proprie est homo; sed soli connotationi convenit in fundamento tota definitio relationis: ergo soli illi convenit in fundamento tota essentia relationis. Minor hæc sic probatur. Quia definitio relationis prædicamentalis est hæc, cuius totum suum esse habet in ordine ad terminum: sed hæc definitio tota convenit soli connotationi ex his, quæ sunt in fundamento, cum sola illa habeat totum suum esse in ordine ad terminum: ergo illi soli convenit tota definitio relationis. Hæc minor sic probatur, sola connotatio ex ijs, quæ sunt in fundamento est ita dependens à termino, ut specificetur ab illo, & ablato termino auferatur illa necessario, imo nullo modo potest adhuc divinitus intelligi, & esse sine termino; ergo sola illa habet totum suum esse in ordine ad terminum, quia habere totum suum esse in ordine ad illud est ita habere, ut dependeat, specificetur, & nullo modo possit aut esse, aut intelligi sine termino; fundamentum autem, & cætera, quæ in illo sunt, conservantur absolute sine termino actuali, & non dependent ab illo, nec possunt dici, quod in sua cognitione, & in sua conservatione connectantur cum termino: ergo illa non habet totum suum esse ad terminum actualiter: sed potius ex se sunt absoluta, alias si totum suum esse haberent in ordine ad terminum actualiter, non possent dari actualiter sine termino actuali: v. g. quia actio actualis habet totum suum esse in ordine ad terminum productum actuale, & quia vñio habet totum suum esse in ordine ad res unitas actualiter existentes, neque vñio potest esse sine partibus actualiter existentibus, neque actio sine termino actualiter producta; sed cætera præter connotationem conservantur, & sunt sine termino actuali; connotatio autem nullo modo potest aut esse, aut intelligi sine termino: ergo sola connotatio habet totum suum esse in ordine ad terminum, ac proinde sola connotatio erit relatio: sed ablato termino auferuntur connotatio: ergo auferuntur relatio; ergo relatio distinguitur à fundamento.

SVBSECTIO II.

In qua alie Neotericorum solutiones refutantur.

92 Respondent alij, destructo termino, non destrui relationem quoad intrinsecum, sed quod extrinsecum, & hæc solutio maxime celebratur ab adversarijs.

93 Sed contra primo, illud extrinsecum in relatione paternitatis, v. g. est terminus illius: ergo vel terminus pertinet ad essentiam relationis, vt constitutum illius, vel non pertinet: sed non primum, nec secundum obstat: ergo nulla est solutio. Probat minor quantum ad primam partem. Si terminus esset constitutum essentiale relationis, relatio non esset omnino intrinseca in fundamento, sed partim intrinseca, & partim extrinseca, quæ est sententia Durandi, quam *quæst. sequenti* impugnabimus; atqui hoc repugnat in sententia adversarij, quam modo impugnamus: ergo terminus non constituit relationem essentialiter, tanquam pars essentialis illius: ergo tota essentia relationis est illud intrinsecum, quod est in Petro: ergo pereunte filio, vel antequam filium generet Petrus, est tota essentia intrinseca relationis, vt relatio est in illo; sed tota essentia intrinseca relationis, vt relatio est, in quantum ad æquitate distinguitur à termino, & ab ente absoluto est purus respectus, & ratio ad: ergo purus respectus, & ratio ad terminum potest existere sine termino: sed hoc est contra ipsos adversarios, vt patet ex dictis: ergo destructo termino, vel antequam sit terminus non est purus respectus, & ratio ad in fundamento: ergo destructa relatione quoad extrinsecum destruitur etiam, & non est quoad intrinsecum, scilicet quoad esse relationis prædicamentalis puri respectus, & rationis ad; consequentia illa, videlicet quod relatio supposito eo, quod diximus, possit existere sine termino, patet quia relatio est solum illud intrinsecum, quod est in Petro identificatum per vos cum Petro: sed remanet totum illud intrinsecum, quod est in Petro identificatum cum ipso, non existente filio: ergo remanet tota relatio, quatenus relatio; sed tunc non existit terminus: ergo relatio potest existere sine termino; sed summum absurdum est in vestra sententia, quod relatio prædicamentalis existat sine termino: ergo destructo filio, vel antequam sit filius, non est relatio in Petro existente ipso Petro: ergo Petrus, & relatio distinguuntur.

94 Contra secundo, & probo esse maxime frivolam hanc solutionem, quia quando respondes destructo termino, destruitur relatio quoad extrinsecum, vel non manet relatio quoad extrinsecum, idem dicis, ac si diceret, destructo termino destruitur terminus, & non manente termino, non manet terminus, quod ridiculum est; quis enim de hoc dubitat: sicut si tu diceret, destructo homine destruitur homo; vnde in suo robore manet vis argumenti, neque illi adhibetur solutio in re, sed solum clusio vocabulorum: nam ego sic vrgo adversarios: relatio quoad suam essentiam, & quoad intrinsecum habet totum suum esse in ordine ad extrinsecum terminum; sicut actio in ordine ad terminum productum per illam, & eo modo quo vnio habet totum suum esse in ordine ad partes unitas, dependendo ab illis essentialiter

ex vi specificationis essentialis propria; sed destructo extremo, à quo aliquid dependet essentialiter, & à quo specificatur, & cum quo necessario, & essentialiter connectitur, destruitur id, quod dependet, specificatur, & connectitur necessario quatenus connectitur: ergo destructo extrinseco termino relationis prædicamentalis, destruitur relatio in eo esse, & secundum illud esse, in quo dependet, specificatur à termino extrinseco, & connectitur necessario cum illo; atqui relatio non dependet essentialiter, neque specificatur à termino extrinseco quoad terminum extrinsecum, sed potius quoad esse intrinsecum essentialiter relationis: ergo quoad esse intrinsecum essentialiter relationis destruitur relatio, destructo termino extrinseco, & non solum quoad extrinsecum terminum.

Minor hæc quoad primam partem sic probatur manifeste: quia idem non dependet à se ipso, neque specificatur à seipso; omnis enim vera, & realis dependentia à parte rei debet esse ab alio; sed si relatio dependeret ab extrinseco termino quoad extrinsecum, idem dependeret à seipso, quia esse extrinsecum relationis, est ipsum esse extrinsecum extremum, quod vocatur terminus relationis, seu est ipse terminus, quia nullum aliud esse extrinsecum habet relatio, nisi ipsum terminum: ergo relatio non dependet à termino extrinseco quoad extrinsecum esse relationis; quia idem dependeret à seipso: v. g. si potentia visiva dependeret ab obiecto quoad esse extrinsecum potentie visivæ, dependeret esse obiecti ab ipso obiecto; quia nullum aliud esse extrinsecum habet potentia visiva, nisi esse obiecti. Minor quoad secundam partem est manifesta ex ipsis adversarijs, quia secundum ipsos, & secundum ipsam veritatem esse intrinsecum essentialiter relationis est purus respectus quatenus talis, & est ratio ad formalissimam sed purus respectus quatenus talis, & ratio ad formalissime dependet, specificatur essentialiter à termino, & essentialiter connectitur cum ipso: ergo esse intrinsecum relationis, seu relatio quoad esse intrinsecum dependet, specificatur, & connectitur essentialiter cum termino.

Vrgetur, & declaratur hoc totum: quia vnio quo 95 ad suum esse intrinsecum dependet essentialiter à partibus unitis, & actio habet totum suum esse intrinsecum in ordine ad terminum productum destructo termino productum, & partibus unitis vnio, & actio non solum destruiuntur quoad terminum productum, & quoad partes unitas, sed etiam quoad esse intrinsecum actionis, & vnionis.

Item, quia dies, sive lux diffusa per aërem huius 96 emisferij dependet extrinsece à sole, quia dependet tanquam à causa efficiente per actionem transeuntem ab illo, destructo sole, vel non præsentem sole in hoc emisferio, vt de re est dum movetur ad Antipodas deferendo nos, destruitur lux, & dies, non solum quoad extrinsecum à quo dependet, sed etiam quoad intrinsecum esse lucis, & dici, quod dependet ab illo extrinseco.

Item efficacius, & ad hominem: ex eo solum 97 quod omnipotentia in sententia Patris Suarez connectitur necessario cum creaturis possibilibus, tanquam cum obiectis extrinsecis eiusdem omnipotentie; destructis creaturis possibilibus extrinsecis omnipotentie, non solum destruitur omnipotentia quoad extrinsecum, sed etiam quoad intrinsecum esse omnipotentie. Vnde si solum pos-

set Pater Suarez, respondere Patri Vasquez vrgenti destructis creaturis possibilibus solum destrui omnipotentiam quoad extrinsecum, id est quoad solas creaturas posibles, sine dubio concederet intentum Patri Vasquez probantis destructis creaturis possibilibus, nihil intrinsecum omnipotentiam tolli, sed potius manere omnipotentiam quoad totum suum esse intrinsecum, quod docere non vult Pater Suarez, & tota ratio illius est, quia non potest intelligere hic auctor, quod destructo aliquo extrinsecum, à quo dependet aliqua res quoad intrinsecum, non destruat talis res dependens quoad intrinsecum esse: ergo si relatio per vos dependet vere, & realiter specificatur essentialiter ab extrinsecum termino, & connectitur necessario cum illo quoad proprium esse intrinsecum destructo illo extrinsecum termino, destruetur sine dubio relatio quoad intrinsecum esse relationis; imo si non destruetur, non dependebit, neque specificabitur, aut connectetur essentialiter cum termino, & absolute poterit relatio, vt relatio esse sine termino, quod minime conceditis, sed potius oppugnatissimè, alias non esset relatio nec purus respectus, nec ratio ad formaliter.

98 Ergo sicut esset frivola responsio in vestra sententia, destructis creaturis possibilibus, destructis partibus vnitis termino producto per actionem sole conservante lucem, & diem, destrui omnipotentiam, vnionem, actionem, & lucem, non quoad intrinsecum, sed quoad extrinsecum, quia illa non quoad extrinsecum, sed potius quoad intrinsecum dependet ab illis extrinsecis destructis; ita similiter erit ridiculum respondere, ablato termino, aufertur relatio, quoad extrinsecum, & non quoad intrinsecum, & ratio quare hæc responsio esset inepta, est, quia dependet relatio, & specificatur essentialiter à termino, & connectitur necessario cum illo quoad intrinsecum esse relationis.

99 Dices, relationem definire solum esse ablato termino quoad denominationem, & non quoad entitatem.

100 Sed contra manifeste, quia denominatio in ratione denominationis à parte rei realiter est ens reale; sed perit in ratione denominationis: ergo perit in ratione entis; sicut si homo v.g. perit in ratione hominis, perit etiam in ratione entis realis, quia à parte rei realiter in ratione hominis est ens reale: ergo si perit relatio quoad denominationem, vel denominatio realiter in ratione denominationis, peribit realiter in ratione entis, & non in ratione entis extrinseci; quia denominatio est omnino intrinseca realis: ergo aliquid reale perit intrinsecum in Petro, mortuo eius filio, quia perit denominatio, quæ est aliquid intrinsecum reale.

101 Confirmatur, denominatio in ratione denominationis, vel est idem realiter à parte rei, cum entitate reali Petri, vel non est idem realiter cum illa à parte: si non est idem realiter: ergo denominatio distinguitur realiter ab entitate reali Petri; si non distinguitur: ergo destructa denominatione, destruetur entitas Petri. Probatur consequentia, si non destrueretur entitas Petri, destructa denominatione de eodem subiecto verificaretur duo contradictoria: ergo &c. Probatur Antecedens: denominatio in ratione denominationis non existit realiter, & existit in ratione entitatis; sed denominatio, & entitas sunt idem rea-

liter: ergo idem realiter existit, & non existit; sed existere, & non existere sunt duo contradictoria: ergo de eodem subiecto realiter verificantur duo contradictoria.

Confirmatur secundo, denominatio in ratione denominationis non existit realiter, non existente termino, & existit realiter in ratione entitatis: ergo in ratione denominationis distinguitur realiter à ratione entitatis. Antecedens conceditur ab adversariis, est enim illorum solutio: consequentia est manifesta; ea quæ separantur realiter, distinguuntur realiter; sed denominatio in ratione denominationis separatur realiter ab entitate in ratione entitatis, quia existit vnum sine alio: ergo distinguuntur realiter. Tunc sic argumentor, vel illa denominatio in ratione denominationis est tota relatio vt relatio est, vel aliquid illius essentialis intrinsecum; vel non pertinet ad illam intrinsecum: si est tota relatio: ergo iam tota relatio distinguitur à fundamento, quia denominatio vt denominatio est, distinguitur à fundamento, quia denominatio vt denominatio est, separatur à fundamento; & si non est tota relatio, sed aliquid illius intrinsecum, & essentialis: ergo relatio saltem inæquate distinctione includentis ab inclusio distinguitur realiter à suo fundamento, quod etiam negant adversarij, imo destruetur tota relatio, vt subsecione superiori probavimus, quia destructo vno constitutivo, destruitur realiter totum constitutum, vt destructa sola vnione, destruitur totus homo: ergo dicendum est ultimum.

Tunc sic: ergo impertinens est ad relationem illa denominatio in ratione denominationis: ergo pereunte denominatione, manet tota entitas relationis, & essentia intrinseca illius, quatenus relatio est; sed relatio, vt relatio est purus respectus, & ratio ad: ergo ablata denominatione, & termino, datur purus respectus, & ratio ad: ergo datur relatio, vt relatio est sine termino, quod est absurdum.

Contra efficacius secundo, quia quando dicunt adversarij, deficere relationem quoad denominationem, vel loquuntur de nomine, ita vt solum deficiat nomen relationis, vel loquuntur de obiecto talis nominis: si deficit obiectum: ergo entitas relationis deficit realiter, quia obiectum nominis relationis, v.g. paternitatis est ipsa entitas paternitatis, sicut si destruitur obiectum denominationis homo, destruitur necessario entitas hominis, & ideo nullo modo potest destrui obiectum huius nominis Deus, quia tale obiectum est entitas Dei, quæ est omnino indestructibilis: nullum enim potest assignari obiectum nominis, nisi ipsa res significata per ipsum nomen, seu denominationem; unde si destruitur obiectum denominationis nempe, unde si destruitur obiectum, destruetur ipsa paternitatis, destructo termino, destruetur ipsa entitas relationis, quæ significatur per tale nomen, ac proinde distinguitur talis relatio, quæ destruitur ab entitate Petri, quæ non destruitur, sed durat, adhuc destructo termino.

Si autem adversarij loquuntur, quando dicunt deficere relationem, quoad denominationem, non de obiecto talis denominationis, sed de solo nomine, & voce, per quam significamus relationem, ita vt pereunte termino, sola pereat ipsa vox: ergo sicut antea erat Petrus pater in re antecedenter ad vocem, & independentem ab illa, ita etiam postea vere erit pater, quantumvis à nobis non vocetur pater: sicut vere essent similia duo alba existentia, quantumvis non esset possibilis vllus intellectus,

Quæst. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 687

tellectus, vel vlla vox, à qua dicerentur similia, & minimum destructo termino, & destructa voce, perseveraret sine dubio relatio, vt relatio à parte rei, ac proinde existeret relatio à parte rei sine termino, quod omnino negatur aduersarij: ergo.

106 Item, quia vbi est vere, & realiter essentia alicuius, possumus vere loqui de illa, præcipue cum non sit ineffabilis talis essentia, vt est essentia Dei, & potest denominari illa, seu potius sine dubio illi poterunt applicari nomina ad ipsam significandam inventa, vt sunt nomina, seu denominationes relationis paternitatis, similitudinis, &c. & sic frivolum est dicere, destrui tale nomen, non destructo obiecto; sed potius existente illo; quis enim vnquam dixit, non destructo homine, destrui nomen ipsius, seu vivente homine non posse nos de illo loqui: ergo si non est destructa entitas relationis, & formalitas illius, quæ est obiectum denominationis non erit destructa denominatio, seu nomen, & vox, per quam possumus loqui de tali obiecto existente, & non destructo, & dicere cum veritate, in Petro datur paternitas, & in pariete datur similitudo, & Petrus à paternitate est Pater, & paries à similitudine est similis: sicut si albedo non est destructa in pariete, non est destructum nomen, per quod possumus ipsam nominare, & de illa vt sic existente in pariete, & de concreto constituto per illam, & per parietem loqui dicendo; hic paries vere est albus ab albedine vere existente in illo: vnde si non possumus loqui cum veritate dicendo, hic paries est albus ab albedine, non est solum, quia deficit nomen: sed quia deficit albedo in pariete; sed destructo termino, non possumus dicere, Petrus est relatus: ergo ideo est hoc, quia non solum deficit nomen: sed quia deficit relatio in Petro quoad entitatem intrinsecam: ergo relatio distinguitur à Petro.

107 Urgetur, quia destructo termino per vos, album illud, quod antea denominabatur simile, non denominatur nunc simile: sed denominatio realis non potest definere, nisi deficiente forma reali: sicut non potest de novo dari denominatio realis, sive extrinseca, sive intrinseca sine nova forma reali, sive intrinseca, sive extrinseca: ergo falsum est dicere, quod destructo termino solum destruat denominatio, & ratio à priori evidens est, quia tales denominationes non sunt merè liberæ, & voluntariæ, nec ad libitum positi, sed ideo sunt, quia obiectum illarum est à parte rei, & non è contra ideo est obiectum à parte rei, quia sunt tales denominationes; hoc enim esset, vt dici solet, Isteron, Proteron committere, & ideo si non datur tale obiectum, nullo modo potest dari talis denominatio, v. g. quia Spiritus Sanctus non constituit paternitatem, nec in se habet paternitatem, non potest vocari pater, & quia Christus vt homo non habet paternitatem respectu alicuius hominis, non est, nec vocatur pater naturalis alienius hominis, &c.

108 Explicatur hoc amplius, quia hæc vox, actio, non significat effectum: sed productionem ipsius effectus, quæ respicit essentialiter, & connotat ipsum effectum, si per impossibile maneret productio sine effectu, adhuc illa diceretur actio: ergo denominatio realis non potest definere, nisi definiente re, cuius est denominatio.

Secunda pars illius minoris est certa ex supra-109 dictis de actibus liberis.

Eandem partem declaro amplius: non minus est de essentia denominationis intrinseca entitas intrinseca, quam de essentia denominationis realis entitas realis: ergo non minus repugnabit nova denominatio intrinseca sine nova entitate intrinseca, quam nova denominatio realis sine nova entitate reali; quia tam repugnat nova entitas intrinseca sine nova entitate intrinseca, quam nova entitas realis sine nova entitate reali; sed omnino implicat in creatura dati novam denominationem realem sine entitate reali de novo, sive extrinseca, sive intrinseca, ac proinde implicat quod ex vi alicuius formalitatis, aut entis rationis de novo detur de novo aliqua denominatio realis. Vnde per relationem paternitatis, quæ per rationem fingeretur de novo in Petro, non posset dici Petrus de novo vere, & realiter pater. Vnde si aliquis hæreticus fingeret quartam personam in Deo, non ideo posset dici vere, & realiter in Deo dati quaternitatem personarum: ergo omnino etiam implicat dari denominationem de novo realem intrinsecam sine entitate intrinseca de novo reali.

Exemplis hoc evidenter declaratur: non potest vilo modo voluntas hominis denominari de novo amans actu sine nova entitate de novo adita actu intrinsece realiter supra voluntatem, quia denominatio amantis actu est denominatio realis intrinseca actualis, & è contra non potest eadem voluntas, quæ nunc denominabatur actu intrinsece volens realiter, de novo denominari non volens intrinsece realiter, nisi per destructionem de novo entitatis realis intrinseca, & per additionem de novo negationis realis intrinseca, & idem est de denominatione lucidi in aere, & denominatione tenebrosi intrinsece in eodem: ergo nullo modo potest definere, aut advenire de novo aliqua denominatio intrinseca realis sine eo, quod definat formalitas intrinseca à parte rei, quæ est obiectum talis denominationis, & est forma, vel quasi forma, quæ constituit intrinsece in esse talis realiter, ratione cuius resultat talis denominatio: ergo si posito de novo termino datur nova denominatio intrinseca paternitatis in Petro, & destructo termino, definit de novo intrinseca denominatio paternitatis in ipso, sine dubio posito termino, ponitur intrinsece de novo relatio paternitatis, & destructo termino de novo destruitur realiter intrinseca entitas paternitatis.

Dices, hoc argumentum nihil probare; sicut, 110 v. g. si quis vellet demonstrare, ex eo quod homo formaliter dicit animam, & corpus non posse de novo existere hominem, nisi de novo existat anima, & corpus non recte argueret, sufficit enim si de novo existat vnio: ergo licet denominatio intrinseca dicat entitatem intrinsecam, non sequitur ex eo quod existat de novo denominatio intrinseca, debere de novo existere entitatem intrinsecam; quia sufficit existere de novo aliquam entitatem, licet non intrinsecam.

Sed contra primo, quia licet non valeat argumentatio ab existentia nova alienius ad novam existentiam omnium partium, vt in exemplo de homine nuper ablato constat, valet tamen ad novam existentiam totius quatenus totum est, & illius qui solum dicitur homo, ac proinde obiecti talis denominationis, quatenus obiectum

obiectum illius est, quod patet evidenter in tuo exemplo: nam denominatio, quæ de novo ponitur, v. g. quando ego dico, nunc est homo, non est denominatio corporis, & animæ sed potius denominatio totius hominis: & ideo licet non ponantur de novo corpus, & anima, debet de novo esse intrinsece totus homo, quatenus totus, quia totus homo quatenus totus est obiectum talis denominationis de novo resultantis, & non potest poni denominatio, quin ponatur obiectum, quatenus obiectum talis denominationis intrinsece: sed posito termino de novo ponitur de novo denominatio duplex, alia positionis termini quæ est extrinseca respectu fundamenti, alia intrinseca respectu fundamenti, scilicet denominatio patris, aut paternitatis: ergo de novo debet poni duo extrinsecum nimirum respectu fundamenti, quod est ipse terminus, & intrinsecum respectu illius, scilicet paternitas, vel esse patris de novo, quod etiam ex tuo exemplo sic demonstro: licet de novo non ponatur corpus, nec ponatur animus in resurrectione v. g. mortuorum, nihilominus quia ponuntur duo de novo, quæ distinguuntur distinctione includentis ab inclusio, v. nio nimirum substantialis hominis, & totus homo resultans ex illa quatenus totus, necessario ponuntur duæ denominationes de novo intrinsece, alia vnionis, alia totius hominis, & econtra à posteriori evidenter colligimus, quando dantur duæ denominationes de novo veræ intrinsece, & reales, videlicet nunc est vnio, nunc est homo, dari intrinsece vtrumque obiectum talium denominationum de novo, hominem nimirum, & vnionem; quod etiam clarius patet; nam quando dantur de novo hæc duæ denominationes, nunc de novo est visum obiectum, nunc de novo videt potentiam, de novo debet dari, & visio extrinseca respectu obiecti, & visio intrinseca respectu potentie; nec sufficit, quod solum de novo detur extrinsecum obiectum ad hoc, vt resultet hæc denominatio, v. g. intellectus intelligit hoc obiectum, sed necesse est, vt ponatur obiectum extrinsecum, & cognitio intrinseca in intellectu; vnde profalissimo ab omnibus habetur, quod possit de novo potentia denominati cognoscens intrinsece obiectum per positionem extrinsecam solius obiecti, aut alterius extrinseci: & ratio est manifesta propter mutuam connexionem inter denominationem, & obiectum, & propter limitationem creaturæ, quæ non potest transire de novo de vna denominatione ad aliam, nisi per additionem formæ, aut obiecti talis denominationis, siue intrinsece, siue extrinsece, eo modo, quo fuerit denominatio: quare si datur denominatio intrinseca de novo, debet dari de novo entitas intrinseca, & si datur duplex denominatio de novo, debet dari de novo obiectum vtriusque denominationis eo modo, quo fuerint tales denominationes: ergo si posito termino de novo, datur de novo duplex denominatio, alia positionis termini, alia relationis, quæ est intrinseca in fundamento: ergo dabitur necessario, & relatio de novo intrinsece in fundamento, & terminus extrinsecus quoad propriam entitatem.

¶ Vt ergo; quia dum ponitur illa denominatio, v. g. homo, necessario ponitur de novo saltem aliquod intrinsecum constitutivum partiale hominis, v. nio videlicet: ergo similiter, quando de novo ponitur denominatio paternitatis, debet dari saltem aliquod partiale intrinsecum constitutivum

talis relationis, ac proinde tota relatio distinguitur à fundamento à parte rei, saltem distinctione includentis ab inclusio, ratione illius additi intrinseci partialis, quod supra fundamentum ponitur de novo ad constituendam relationem, ac proinde relatio non erit idem adæquate cum fundamento.

Secundo contra: quia licet non valeat consequentia à nova existentia non definiti, ad definitionem, v. g. à nova existentia totius ad existentiam novam partium seorsim, valet tamen ab existentia nova definiti ad novam existentiam definitionis; quia à definitione ad definitum vbiq; valet consequentia; sed definitum, scilicet denominatio intrinseca existit de novo, vel perit de novo: ergo existit, vel perit de novo eius definitio quæ est entitas realis intrinseca. Deinde, quia entitas realis intrinseca non est pars denominationis intrinsece, sed formalissime est ipsa entitas intrinseca: ergo recte valet consequentia ab existentia nova vnus ad existentiam novam alterius: ergo implicat perire denominationem intrinsecam, manente tota entitate intrinseca, quæ est ipsa denominatio. Vnde dicendum sine dubio est perire denominationem, perire etiam ipsam entitatem formæ, quod sic.

Manifeste demonstro: quia si propter aliquam rationem destrueretur denominatio patris, destructo termino, maxime quia est denominatio relativa, & quia tota est ad terminum essentialiter; nam si non esset denominatio relativa, nisi absoluta, nullo modo petiret perire terminus, & ideo non perit denominatio substantiæ, hominis, & Petri, perire terminus genito à Petro, quia tales denominationes sunt absolutæ, & non relativæ; sed ipsa entitas relationis est relativa essentialiter per sua prædicata essentialia, & ideo in abstracto dicitur relatio purus respectus, seu referri ad terminum: ergo à fortiori perire terminus, debet perire talis entitas relationis, & si non destruitur, destructo termino, à fortiori non destruitur ipsa denominatio, quatenus distinguitur ab ipsa relatione; siquidem non est in ordine ad terminum per se, & propter se, ac proinde non est ipsa essentialiter relatio, sed solum vocatur relativa, quia est denominatio, seu nomen impossibile ad significandam relationem. Vnde non est ita relativa essentialiter, vt est ipsa relatio; sed potius participat in hoc suum esse ab ipsa relatione, & ipsum esse relativum habet ab imponentibus tale nomen.

Vnde si illud, propter quod tale nomen est relativum non destruitur destructo termino, cum magis strictius, & essentialius dependeat à termino, & habeat suum esse ad illud quam nomen, aut denominatio multo minus destruitur illud nomen, quod non ita strictè, & rigorose, seu essentialiter dependet à termino, destructo illo.

Et è contra: si denominatio, quæ totum esse denominationis relativæ habet à relatione, & dependentiam à termino habet propter relationem, destruitur, destructo termino ex vi solius talis dependentiæ participat à relatione, & propter relationem à fortiori, & magis, vt ita dicam de relationem à fortiori, & magis dependet, magis essentialiter est relativa ad terminum, siquidem non participative formaliter, sed essentialiter à se, & ex vi propriæ essentiae, quatenus est forma est relativa, seu relatio, & dependentia, seu purus respectus ad terminum) destructo termino: quia propter

Quæst. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 689

propter quod vnumquodque tale, & illud magis.

116 Vnde minimum, aut vtrumque debet destrui, aut vtrumque non destrui, sed per te ablato termino, non perit aliquid intrinsecum, nec quod pertinet formaliter, etiam inadæquate ad rationem, & essentiam relationis paternitatis; ergo etiam ablato termino, manet denominatio paternitatis: ergo modo Petrus est pater actualis omnium filiorum possibilium, quod est absurdum, & contra tuam doctrinam: probo sequelam: quia modo Petrus habet in se formaliter, & intrinsece totum illud, per quod postea dicitur pater; ergo etiam modo debet ab illo dici pater.

117 Dices, modo habere id totum, per quod postea dicitur pater in esse entitatis, non vero in esse denominationis.

118 Sed contra hanc solutionem redeunt omnia argumenta super facta eidenter, & nunc sic eam labefacto probando, esse manifestam petitionem principij, quia ego probo eo ipso, quod habeat Petrus totam entitatem paternitatis, debere denominari similem; tu vero respondes, non dicendum, quia licet habeat totam entitatem in esse paternitatis, non tamen denominatur, id est non dicitur similis: sunt enim synonyma, non tamen in esse denominationis, non tamen denominatur pater, non tamen dicitur pater: vide ergo quomodo respondeas, non dicitur pater, quia non denominatur pater, idem per idem.

119 Dices, ablato filio non potest dari nomen patris, quia nos non possumus cognoscere patrem, & relationem paternitatis, nisi detur filius.

120 Sed contra, quia saltem respectu Dei non valet hæc distinctio: ergo solutio est nulla: probatur antecedens, Deus est infinitus ratione cognoscentis: ergo vel cognoscit Petrum, ut patrem quantum ad essentiam totalem paternitatis, antequam generet filium, vel non cognoscit: si non cognoscit: ergo non est pater, nec paternitas quantum ad intrinsecam, & totalem essentiam paternitatis: ergo non datur paternitas: ergo neque relatio: ergo mortuo filio v. g. non solum destruitur nomen patris, sed etiam res significata per nomen.

121 Si cognoscit, mortuo filio esse vere, & actualiter Petrum patrem, vere erit pater, ex eo enim quod res est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa: ergo sine termino est relatio actualis prædicamentalis, quod est absurdum, & contra vestram sententiam.

122 Vltimo probo falsam esse hanc solutionem, quia ex vi illius destruantur omnes modi distincti à rebus: nam si probemus, quod vnio distinguitur à partibus, quia separatur ab illis, potest responderi, quod separatur quantum ad denominationem, non vero quantum ad entitatem intrinsecam, & eodem modo potest negari distinctio actionis, & distinctio cuiuslibet entitatis modalis. Imo aliquis hac solutione posset defendere, intellectum actuale, quæ relatio transcendentalis est ad obiectum, non distinguitur ab ipso intellectu, quia si probarem, intellectum separari ab intellectu, posset dici separari quoad denominationem, non quoad formalitatem intellectus: sed hanc solutionem irriterent in hoc, & in illis casibus: ergo irritanda est in casu relationis, quia non datur maior ratio vnius, quam alterius.

R. P. Alph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

Alij respondent, ablato termino, definire relationem quoad respicere, & quoad habitudinem, seu quoad referri ad terminum.

Sed contra primo: ergo in tua sententia dicitur tota relatio, quia tota essentia, & existentia relationis per te consistit in actu respicere, & actu referre, quod his verbis asserit P. Suarez 2. tom. metaph. disp. 47. num. 9. vltimo vero obijci potest, quia si relatio in abstracto consideretur, ut est forma quædam referens subiectum, vel fundamentum ad terminum, sic non est de ratione eius, ut actu referat, sed ut sit apta referre.

Respondetur, falsum esse antecedens; nam res non constituitur apta referri per relationem ut sic; sed per fundamentum proximum relationis: proprius autem effectus formalis relationis est actu referre, alias nec distingueretur etiam secundum rationem formalem à fundamento, nec requireret coexistentiam termini, nec vere diceretur totum esse eius positum esse in respectu, seu respicere ad aliud, & paulo post sic ait: nunquam potest esse actu relatio, quin actu referat ad aliud. Vnde impossibile est concipere relationem, quin concipiatur actu referens: sic formalissime P. Suarez a num. 9. usque ad 13. vbi diluens, aut explodens solutionem adversariorum dicentium, essentiam relationis esse totam, non in actu respicere, sed in aptitudine ad respiciendum, respondet absolute, & probat efficaciter relationem prædicamentalem non esse posse referre, seu respicere; sed actu ordinari, actu respicere, & actu referre, sed per te destructo termino, destruitur habitudo, actu respicere, actu referri, & ordinari ad terminum, quæ est tota essentia relationis; ergo destructo termino, destruitur tota entitas relationis.

Contra secundo, quia illud respicere, quod deficit in relatione, pereunte termino, & per quod completur relatio, vel est terminus solus, vel est entitas fundamenti solus, vel aliquid, quod nec sit terminus, nec fundamentum à parte rei; sed medium inter vtrumque, per te non est terminus solus, alias incideres in sententiam Durandi, & incideres etiam in solutionem iam late refutatam supra, videlicet, pereunte termino, perit relatio quoad extrinsecum, &c. Vnde refutandas esses omnibus argumentis, quibus illa solutio in principio huius subsectionionis refutata, & labefactata manet.

Neque respicere est entitas fundamenti solus, scilicet substantia Petri, qui respicit filium per tale respicere, quia pereunte termino, tota entitas fundamenti manet, & non manet illud respicere per vos; ergo illud respicere, quod deficit, est aliquid distinctum à fundamento, & termino; sed in eo respicere consistit formalitas relationis; cum per hoc adæquate fundamentum referatur ad terminum, & sine hoc licet detur tota entitas fundamenti non referatur adæquate ad illud; ergo formalitas relationis, vel adæquate, vel minimum inadæquate distinguitur à parte rei à suo fundamento.

Contra tertio, quia ablato respicere, seu ablata habitudine ad terminum ex fundamento, nihil est in fundamento, quod possit esse relatio; ergo ablato respicere, & ablata habitudine, aufertur tota relatio. Antecedens sic patet, quia tota essentia relationis in hoc consistit, quod sit ordo ad terminum, respectus ad illum, & quod habeat totum suum esse ad illum, sed ablato respicere,

§ § § § §

picere, & ablata habitudine nihil est in fundamento, quod sit ordo ad terminum, & quod habeat suum esse ad terminum: ergo ablato respicere, &c. Minor hæc sic patet, quia illud, quod remanet in fundamento ablato termino, non est in ordine ad terminum, nec habet totum suum esse ad illum; imo est, & vere concipitur, & conservatur sine termino, & sic non dependet ab illo, sed ordo ad terminum, vel ens, quod totum suum esse habet ad terminum, non potest villo modo dari sine termino: ergo ablato respicere, & ablata habitudine, nihil est in fundamento, quod sit ordo ad terminum, &c.

129 Declaratur, quia nihil aliud est relatio, nisi respectus purus ad terminum: atque respectus purus ad terminum est pure respicere terminum, synonyma enim sunt hæc duo, & sic idem formalissime, quod significamus per nomen puri respectus, significamus per infinitivum verbi *respicio*, ut *respicere* videlicet: ergo si ablato termino, auferatur pure respicere, auferetur etiam purus respectus, ac proinde auferetur sine dubio relatio prædicamentalis ad terminum.

130 Dices, deficiente termino, non deficere relationem quoad entitatem, quia relatio non solum est entitas fundamenti quomodocunque, sed entitas fundamenti posito termino, vel existente illo.

131 Contra manifeste, quia vel *in existente termino* intrat entitatem relationis complendo, & componendo ipsam, vel non intrat? si primum: ergo relatio non est solum fundamentum, vel aliquid intrinsecum in fundamento, sed etiam terminus existens, ita ut relatio formaliter coalescat ex entitate fundamenti, & ex entitate termini, & sic relatio formalissime terminus, & fundamentum simul, quod est incidere in sententiam Durandi, quæ aperte adversatur sententiæ Patris Suarez, ut patet ex supradictis; nam dicere relationem esse fundamentum, existente termino formaliter, nihil aliud est, quam dicere relationem esse coexistentiam duorum vel duas entitates coexistentes; atque huiusmodi constitutio relationis non admittitur ab adversariis, quibuscum pugnamus, sed potius est impertinens ad eorum sententiam: ergo non est dicendum primum, scilicet *ly existente termino*, intrare constitutionem formalem relationis; si secundum.

132 Ergo tota entitas relationis solum sita est in entitate fundamenti: sed entitas fundamenti non est fundamentum existente termino: ergo relatio non est entitas fundamenti existente termino, supposito, quod intrinsece entitas relationis non est nisi entitas fundamenti.

133 Deinde, quia si *ly existente termino* non componit relationem, sed se habet extra relationem, interrogo, an relatio quæ solum se habet ex parte fundamenti dependeat à termino existente, vel non dependeat necessario, & essentialiter, sed possit esse necessario, aut non necessario conservari, aut concipi sine termino: si hoc secundum dicas, minime pertinebit terminus existens ad relationem, ac proinde non erit bona definitio relationis, est entitas fundamenti existens inter terminum, quia id, quod non pertinet villo modo ad essentiam alicuius, minime debet poni, neque in recto, neque in obliquo in definitione essentiali illius; sed ad essentiam paternitatis, v.g. vel cuiuscunque relationis nullo modo pertinet, ac proinde est impertinens terminus existens: ergo nullo modo debet

poni in definitione essentiali relationis, dicendo in obliquo, relatio est entitas fundamenti existente termino, qui est casus obliquus ablativus scilicet.

Item, quia definitio essentialis solum admittit ea, quæ essentialia sunt respectu definiti, sive extrinsece, sive intrinsece, ita ut quæ ponuntur in recto pertineant ad essentiam definiti constitutendo formaliter, & intrinsece ipsum, tanquam constitutivum, aut completivum essentia illius formaliter. Ea autem, quæ in obliquo ponuntur in definitione alicuius, sunt extrinsece essentialia respectu definiti; vocantur extrinsece essentialia, quia non componunt, constituunt, aut complent formaliter essentiam definiti, sed ita sunt necessaria ad essentiam definiti, ut tale definitum nullo modo, etiam divinitus possit esse, aut conservari sine eo, quod extrinsece essentialia dicitur: quia definitum essentialiter dependet, & specificatur à tali extrinsece essentiali: v.g. hæc est essentialis definitio animæ: est actus corporis physici, &c. sive est actus transcendentaliter, & essentialiter ordinatus ad informandum corpus; ubi prædicata illa actus ordinatus ponuntur in recto in definitione formæ, quia constituunt, & complent formaliter intrinsece essentiam illius: illa autem, corporis physici, &c. seu ad informandum corpus, ponuntur solum in obliquo, quia non constituunt, & componunt intrinsece formam, sed sunt essentialia extrinsece respectu illius, quia specificant ordinem essentialem illius, sine quibus nullo modo potest intelligi, aut esse essentia formæ, & idem est de definitione unionis substantialis, quæ sic se habet, est vinculum substantiale duorum partium substantialium; ubi partes substantiales ponuntur in obliquo, quia non constituunt formaliter ipsam unionem sed sunt ita necessaria ad esse conservari, & concipi perfecte unionis, ut nullo modo possit existere unio substantialis, quin actu existant partes substantiales, vnde, quod etiam contingit in termino producto respectu actionis.

Tunc sic per vos hæc est definitio essentialis relationis; est entitas fundamenti existente termino, ubi duo reperiuntur, aliud in recto, aliud in obliquo, entitas fundamenti in recto, id est nominandi casu: ergo entitas fundamenti solum formaliter constituit ipsam relationem, seu est formalissime ipsa relatio: terminus existens ponitur in obliquo, id est in auferendi casu: ergo non pertinet ad constitutionem formalem intrinsecam relationis, quia si sic pertineret, in recto deberet poni: ergo tota essentia relationis intrinsece, & formaliter salvatur sine termino existente, concedis.

Nunc interrogo, an saltem terminus existens pertineat ad relationem extrinsece essentialiter, vel non eo modo, quo iam explicuimus exemplis partium substantialium respectu unionis, terminus producti respectu actionis, quod etiam explicatur exemplo obiecti intelligibilis respectu intellectus, obiecti visibilis respectu visus, quæ ita necessario requiruntur, ut si nullum esset intelligibile, & visibile eo modo, quibus terminant relationem transcendentalem visus, & intellectus, nullo modo darentur ad hæc divinitus intellectus, & visio) si non pertinet extrinsece essentialiter, ergo neque in recto, neque in obliquo debet poni terminus existens in definitione relationis: vnde mala erit illa definitio: relatio est entitas

fundamenti existente termino. Deinde evidenter colligitur, posse dari relationem sine termino existente, quia bene potest dari res sine eo, quod nullo modo pertinet ad ipsam essentialiter, aut intrinsicè aut extrinsicè, saltem divinitus vel saltem conceptibiliter; sed vos negatis adhuc divinitus posse existere relationem prædicamentalem, aut concipi sine termino actuali: ergo quod antea affirmabatis, nunc negatis.

137 Si autem pertineat essentialiter saltem extrinsicè terminus existens ad relationem: ergo relatio dependet essentialiter à termino existente, sicut vno dependet à partibus, & actio à termino producto, &c. ergo destructo termino nullo modo potest existere relatio, sed necessario debet petire statim, ita ut non existente termino realiter, non existat relatio villo modo; sicut non existente termino producto, nullo modo existit actio, quæ producit illum; sed adhuc non existente termino existit entitas fundamenti, substantia nimirum Petri, quantitas, & qualitas illius: ergo relatio à parte rei non est entitas fundamenti, posito termino, sed potius erit entitas puri respectus seu ordo ad terminum distinctus ex natura rei ab entitate fundamenti.

138 Dices, poni in definitione illam particulam existentem termino, quia licet terminus existens non sit essentialis extrinsicè respectu relationis, est tamen conditio necessaria essentialis ad relationem, eo modo quo intellectio est conditio necessaria essentialis ad amorem actualiter existendum. Unde si saltem non esset conditio essentialis ad relationem, nullo modo poneretur in definitione relationis.

139 Sed contra primo, quia nulla conditio ponitur in definitione essentiali designati, ut videre est in definitione amoris, ubi non ponitur intellectio, sed solum id, quod aut essentialiter intrinsicè, aut essentialiter extrinsicè pertinet ad relationem, ut videre est in hac definitione; amor est actus vitalis, quo voluntas profectur, & amat obiectum amabile. Item in sententia probabiliori, approximatio agentis ad passum est conditio essentialis ad productionem, ut late demonstrat *libris de generat.* & in nullius sententia ingreditur definitionem essentialem productionis: ergo si terminus existens solum est conditio ad relationem, nullo modo debet poni adhuc in obliquo in definitione illius.

140 Secundo contra, & magis ad nostrum intentum: per vos terminus existens est conditio essentialis, & necessaria ad existentiam, & conservationem relationis; sed nullo modo potest existere res adhuc divinitus sine conditione essentialiter necessaria, & sic per vos nullo modo potest existere adhuc divinitus amor actualis sine intellectione actuali, & in mea sententia productio sine approximatione agentis ad passum: ergo nullo modo potest existere adhuc divinitus relatio, entitas, & formalitas relationis de facto sine termino existente; sed necessarium est, ut pereat relatio pereunte termino; sed entitas fundamenti existit sine termino, & non perit, pereunte termino: ergo à parte rei entitas fundamenti non est relatio, sed potius distinguitur à parte rei à relatione: quia quando vnum existit à parte rei non existente alio, separantur à parte rei, & distinguuntur; sed non existente termino, non existit à parte rei relatio, & existit entitas fundamenti à parte rei: ergo separantur, & distinguuntur à parte rei. *R.P. Ildeph. de Peñafiel Theol. Schol. Tom. I.*

te rei entitas fundamenti, & relatio, & illa non est hæc à parte rei.

SECTIO IV.

Tertia, quarta, quinta, & sexta ratio ponuntur pro nostra conclusione.

Tertio principaliter sic argumentor: Illud, quod supponit à parte rei substantiam iam constitutam in suo esse adæquate distinguitur à parte rei ab illa: sed paternitas, v. g. supponit substantiam Petri à parte rei iam adæquate constitutam in suo esse: ergo à parte rei paternitas distinguitur à substantia Petri, & idem est de relatione identitatis inter substantiam Petri, & Pauli.

Maiores sic probatur. Ideo intellectio distinguitur à parte rei à substantia hominis, Petri videlicet, & à substantia animæ rationalis Petri, quia intellectio supponit à parte rei substantiam Petri adæquate constitutam. Item omne accidens, quod vere, & realiter est tale, physice, & non solum prædicamentaliter, distinguitur à parte rei ab ipsa substantia, quia accedit ad substantiam à parte rei iam constitutam adæquate in suo esse (ab accedendo enim realiter entitati constitutæ dicitur realiter accidens) ac proinde supponit à parte rei substantiam, cui accedit in suo esse substantiali constitutam, & ratio est manifesta: quia id, quod supponit aliud iam constitutum, ante existentiam, & adventum suum est posterius à parte rei illo, quod supponit constitutum, & sic intellectio est posterior à parte rei ipsa substantia animæ, & substantia est prior realiter accidentibus, quæ sunt posteriora realiter substantia, quia supponunt substantiam à parte rei; sed prius, & posterius distinguuntur à parte rei, quia prius refertur ad posterius, & posterius ad prius, ita ut prius sit terminus relationis posterioris, & posterius terminus relationis prioris; sed relativum distinguitur à parte rei à termino: ergo posterius à priori, & id quod supponitur ab eo, quod illud supponit.

Minor præcipua, in qua est difficultas, sic probatur. Illud supponit entitatem alicuius constitutam, quod advenit illi iam præexistenti; sed relatio paternitatis advenit Petro iam præexistenti, si quidem advenit Petro ex vi productionis filij, ita ut aut simul adveniat Petro, quando producit filium, aut posterius filio adveniat ipsi; sed ante productionem filij, & ante adventum illius existit Petrus, quia causa semper existit ante effectum, saltem prioritate naturæ: ergo Petrus existit ante adventum relationis, ac proinde præexistit adventui illius, quod idem est, ac advenire Petro iam præexistenti: ergo relatio supponit Petrum iam constitutum in suo esse substantiali. Illa minor est manifesta ex supradictis *sectione superiori*, nam relatio dependet omnino à termino, & sic nullo modo potest dari sine termino: nam si posset dari sine illo, non relatio, sed absolutum esset: ergo non est relatio in Petro paternitatis, nec advenit illi, nisi per adventum filij producti à Petro, & donec Petrus existat. Itaque ad hoc ut Petrus sit pater, debet producere filium, quia productio est ratio essentialis fundandi relationem, sine qua nullo modo relatio secundi generis potest dari, ut patet ex dictis supra; sed antequam

S s s s 2 producat